

Dostojevski - Ako Boga nema...

Autor Administrator

Jedan od glavnih likova, Ivan Karamazov, u žuènom dijalogu - sukobu sa svojim drugim Ja. Govori se o novom èovjeku, novom svijetu bez Boga. Ako nema Boga .. nema nikakvih moralnih zapreka, može èiniti ;to želi; - uzeti, oteti, ubiti...Pisano u devetnaestom stoljæu, a kao da se odnosi na na;e vrijeme....

Iz romana Braæa Karamazovi Fjodora Dostojevskog, velikog ruskog klasika

...Ivan veæ iznerviran uzvraæa: (...)
Šuti, ili æu te ubiti!

Mene æe; ubiti? A ne, oprosti, reæi æu ti sve do kraja.
Zato sam i do;ao da priu;tim sebi taj užitak. O, ja volim snove svojih vatrenih, mladih prijatelja ustreptalih od žudnje za životom!

„Tamo su sad novi ljudi“; zakljuèio si jo; proljetos, kad si se spremao ovamo doæi, „oni kane sve mijenjati i poèeti od kanibalizma. Glupani, ;to nisu mene pitali? Po mom mi;ljenju, ni;ta ne treba ru;iti, treba jedino sru;iti kod ljudi ideju o Bogu, odatle treba poèeti! Odatle, odatle valja poèeti – o vi slijepci koji ni;ta ne razumijete! Kad se ljudi jednom svi zajedno odreknu Boga onda æe sami od sebe, bez kanibalizma, pasti svi dotada;nji svjetonazori i, ;to je najvažnije, sav dotada;nji moral, i nastat æe sve novo.

Ljudi æe se ujediniti da uzmu od života sve ;to im on može dati, ali svakako samo radi sreæe i veselja na ovom svijetu. Èovjek æe se uzdiæi duhom božanskog, titanskog ponosa i pojavit æe se bogoèovjek. Nezadrživo pobijeðuje bezgraniènu prirodu iz sata u sat, svojom voljom i znano;æu, èovjek æe samim time iz sata u sat osjeæati tako uzvi;enu nasladu da æe mu ona nadomjestiti sve dotada;nje nade u nebeske naslade.

Svak æe spoznati da je doista smrtan, da neæe uskrsnuti, i doèekat æe smrt ponosno i spokojno, kao Bog. Iz ponosa æe uvidjeti da nema razloga buniti se što je život trenutaèan, i zavoljet æe brata svoga bez pomisli na nagradu. Ljubav æe zadovoljavati samo trenutaènost života, ali æe sama spoznaja o njegovoj trenutaènosti pojaèati njegov žar onoliko koliko se prije gubio u nadanju zagrobnoj beskrajnoj ljubavi...“ I tako dalje, i tome slièno. Dražesno!

Ivan je zaèepio uši rukama i sjedio gledajuæi u pod, ali je odjednom sav zadrhtaò. Glas produži: „Pitanje je sad, mislio je moj mladi mislilac: je li moguæe da æe kad – tad nastupiti takav period? Ako nastupi, onda je sve riješeno i èovjeèanstvo æe se srediti jednom zauvijek. Ali buduæi da se, s obzirom na ukorijenjenu ljudsku glupost, to neæe srediti možda ni za tisuæu godina, svakome je tko je veæ sad spoznao tu istinu dopušteno da uredi sebi život kako hoæe, na novim naèelima.

U tom mu je smislu „sve dopušteno“. Štoviše, ako taj period i nikad ne nastupi, buduæi da Boga i besmrtnosti ipak nema, novom je èovjeku dopušteno da postane bogoèovjek, pa makar bio i sam na cijelom svijetu, te dakako da smije u toj novoj ulozi laka srca preskoèiti preko svake dotadašnje moralne zapreke nekadašnjeg èovjeka roba, ako baš treba. Za Boga nema zakona! Gdje god Bog stane, to je veæ mjesto Božje! Gdje ja stanem, to æe odmah biti glavno mjesto...“sve je dopušteno“, i „kvit posla“! Sve je to zbilja dražesno; samo ako je htio varati, što æe mu onda, mislim, još sankcija istine? A takav je naš današnji mali èovjek: bez sankcija se neæe usuditi ni varati, toliko je veæ zavolio istinu...